

Pokalbis su PLB valdybos nariu, PLB sielovados ir Pietų Amerikos reikalų komisijos pirmininku prelatu Edmundu Putrimu

Į 2017 metais sausio 25-29 dienomis Argentinoje, Buenos Airėse ir Berise vykusį XX Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimą susirinko daugiau kaip 80 jaunuolių iš Argentinos, Urugvajaus, Brazilijos, JAV ir Lietuvos.

Suvažiavimo iniciatorius ir pradininkas - PLB valdybos narys, PLB sielovados ir Pietų Amerikos reikalų komisijos pirmininkas prelatas Edmundas Putrimas, gerai žinomas Šiaurės Amerikos, Europos, Pietų Amerikos ir Australijos lietuvių bendruomenėse. 2003 metais prelatas Edmundas Putrimas Lietuvos Vyskupų Konferencijos buvo paskirtas delegatu užsienio lietuvių katalikų sielovadai. Prelato Edmundo Putrimo vadovaujamos Komisijos vienas svarbiausių tikslų - lietuviško jaunimo dvasinis ugdymas.

Prelatui Edmundui Putrimui lankantis Lietuvoje, turėjome progą pakalbinti prelata, kaip gimė idėja surengti Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimą, kuris jau tapo tradicinis.

Idėja surengti Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimą negimė spontaniškai. Prieš daugiau kaip 25 metus dirbau Vasario 16-osios gimnazijoje Vokietijoje, buvau tikybos mokytojas ir lietuvių kilmės jaunuolius, atvykusius į gimnaziją iš Pietų Amerikos mokytis lietuvių kalbos, mokiau Lietuvos istorijos, buvau jų klasės auklėtojas. Taip ir užsimezgė ryšys, bendravimas, kuris tęsiasi iki šiol. Jie

papasakojo man apie Pietų Amerikos lietuvių bendruomenės gyvenimą. Dar tebedirbdamas Vasario 16-gimnazijoje, tuometinio lietuvių išeivių vyskupo pranciškono Pauliaus Baltakio paragintas, 1990 metų pabaigoje pirmą kartą nuvykau į Pietų Ameriką, į VII Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos (toliau – PLJS) kongresą, kuris vyko Brazilijoje, Urugvajuje, Argentinoje. Tai buvo pirmasis PLJS kongresas po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. Po kongreso grįžau į Vasario 16 gimnaziją. Mokiniai iš Argentinos, Brazilijos, Urugvajaus pradėjo kviesti mane atvykti pas juos vasaros metu (sausio mėnesį), padėti organizuoti vasaros stovyklas, būti stovyklos kapelionu. Man, užaugusiam Kanadoje, labai daug laiko teko praleisti stovyklose, nemažai laiko teko dirbti tėvų pranciškonų Prisikėlimo parapijos stovykloje „Kretinga“ šiaurės Kanadoje. Taigi savo patirtį mėginau pritaikyti ir organizuojant Pietų Amerikos lietuvių jaunimo stovyklas. Pradėjau gauti vis daugiau kvietimų atvykti į skirtingus Pietų Amerikos kraštus organizuoti stovyklų. Darėsi per daug sudėtinga, todėl pradėjome su jaunimu galvoti, kaip kitaip susiorganizuoti stovyklas. Taip ir išsirutuliavo idėja surengti Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimą. Suvažiavimo formatas yra toks pat kaip ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso formatas, t.y. dalis laiko skiriama diskusijoms, paskaitoms, dalis – stovyklai. Suvažiavimo metu vyksta susitikimai su lietuvių bendruomene, taip pat aplankome miesto, kuriame rengiamas suvažiavimas, įžymybes. Pirmasis suvažiavimas vyko Argentinoje, vėlesnis Brazilijoje, dar vėliau Urugvajuje, taip jau 20 metų ir vyksta suvažiavimai rotacijos būdu vis kitoje šalyje. Suvažiavimo dalyviai ypač dėkingi Lietuvių fondui JAV, kuris visada rėmė ir remia suvažiavimų organizavimą. Pirmuosius suvažiavimus daug parėmė ir kunigas Antanas Saulaitis, kuris yra dirbęs lietuvių parapijoje Brazilijoje prieš daugelį metų.

Suvažiavimo dalyviai

Koks yra vietinės valdžios santykis su lietuvių bendruomene?

Pirmą suvažiavimo dieną suvažiavimo dalyvius priėmė La Platos provincijos Senato nariai, taip pat – Beriso (Berisso) miesto savivaldybės meras dr. Jorge Nedela. Kaip paminėjau savo kalboje susitikimo su La Platos valdžios atstovais metu, tai yra pripažinimas ne tik suvažiavimo, bet ir lietuvių bendruomenės Argentinoje ir, plačiąja prasme, Pietų Amerikoje. Lietuviai Pietų Amerikoje yra ta „tylioji mažuma“, kuri nuo pat savo atsikėlimo į Pietų Ameriką po Pirmojo pasaulinio karo nieko nereikalavo iš vietinės valdžios. Jie sunkiai dirbo ir didelio entuziazmo ir idealizmo dėka įkūrė lietuviškas parapijas, draugijas, kurios veikia iki šiol. Ir kaip džiugu matyti, kad vadinamosios pirmosios emigracijos bangos vaikaičiai, provaikaičiai įsitraukia į lietuvišką veiklą, laiko save lietuviais ir tuo didžiuojasi.

Suvažiavimo dalyviai La Platos provincijos Senate

Suvažiavimo metu buvo organizuojama diskusija, ką jaunimui reiškia lietuvybė, kas skatina juos susirinkti į lietuvių jaunimo suvažiavimus, išitraukti į lietuvišką veiklą. Kokios pagrindinės mintys buvo išsakytos diskusijų metu? Ką jaunuoliams, gimusiems Argentinoje ar kitoje Pietų Amerikos šalyje, reiškia lietuvybė?

Suvažiavimo metu dalyvių buvo paprašyta ant lapelių užrašyti informaciją apie savo senelius ar prosenelius: iš kur jie kilę, kada jie atvyko į Pietų Ameriką, kaip, koku laivu ir kita. Lapeliai buvo pakabinti prie kryžiaus lietuvių parapijoje po mišių ir tai buvo padėkos ir pagarbos ženklas savo seneliams ir proseneliams, kurie rūpinosi išlaikyti savo vertybes ir perduoti jas kitoms kartoms. Ženklas, kad jų vaikaičiams, provaikaičiams – nors ir ne visi jau moka lietuvių kalbą, daugelis yra iš mišrių šeimų – yra labai svarbi jų lietuviška tapatybė ir svarbi Lietuva, iš kurios atvyko jų seneliai ir proseneliai.

Suvažiavimo akimirkos

Beveik tuo pat metu, sausio 28 ir 29 dienomis, vyko ir III Pietų Amerikos lietuvių bendruomenių suvažiavimas. Ar tai buvo atskiras renginys, ar buvo bendri posėdžiai su jaunimo suvažiavimo dalyviais? Kokie pagrindiniai klausimai buvo svarstomi lietuvių bendruomenių suvažiavime?

Pirma dalis – tai buvo pranešimai apie Pietų Amerikos kraštų lietuvių bendruomenių veiklą, kurią pristatė bendruomenių pirmininkai. Buvo surengti bendri lietuvių bendruomenės ir jaunimo suvažiavimo dalyvių posėdžiai, jų metu buvo aptariama veikla, skatinama, kad jaunimas vyktų į Lietuvą, tačiau ne kaip turistai, o kaip tos tautos vaikai. Ir surastų galimybių mokytis lietuvių kalbos, ir netgi skatinama persikelti gyventi į Lietuvą.

Į suvažiavimą iš Brazilijos buvo atvykęs istorijos pedagogas Marcos Lipas, kuris perskaitė jaunimui paskaitą apie tautos esmę, kaip tautos pradėjo formuotis, nes Lietuva yra tautinė valstybė. Jeigu norime suprasti šios valstybės esmę, turime įvertinti tautos elementą. Marcos Lipas taip pat papasakojo apie lietuvių bendruomenę Brazilijoje, jos veiklą nuo įsisteigimo iki šių dienų. Lietuviai Brazilijoje daugiausia gyvena San Paulo rajone Vila Zelina, kur buvo įsteigta Šv.

Juozapo parapija, kuri šiais metais švenčia 80 metų jubiliejų. Seselės prancišketės įsteigė mokyklą, Prezidento Antano Smetonos valdymo laikais Lietuvos valdžia pastatė 5 mokyklas, tai parodo, koks tais laikais buvo emigracijos mastas ir kaip Lietuvos valdžiai rūpėjo paremti lietuvius išeivijoje.

Kaip svarbu išlaikyti savo tautinę tapatybę, iliustruoja pavyzdys, kurį pateikė Marcos Lipas, papasakojęs apie propagandines akcijas, ne taip seniai vykusias Brazilijoje, kai socialinė bendrija, pavadinta AMOVIZA, Vila Zelinoje ėmė skelbti, kad visi Rytų europiečiai yra Rusija ir kad lietuviai, latviai ar ukrainiečiai yra susiję su rusais, spausdino straipsnius apie rusų bendruomenę Brazilijoje, pridėdami nuotraukas, kuriose buvo lietuviai tautiniais rūbais. Tai sukėlė didžiulį lietuvių bendruomenės protestą. Lietuvių bendruomenė aiškino, kad lietuviai yra atskira tauta, turinti savo kalbą, kultūrą, istoriją. Ir tai pamoka visoms bendruomenėms ir įrodymas, su kokias iššūkiais susiduria mūsų bendruomenės, kaip svarbu išsaugoti savo tautinę tapatybę.

Lietuvių organizacijos Pietų Amerikoje veikia labai seniai. 1914 metais Buenos Airių mieste lietuviai įkūrė Susivienijimą lietuvių Argentinoje, pati seniausia lietuvių draugija „Nemunas“ įsteigta 1909 metais Beriso mieste. Į Urugvajų pirmieji lietuviai atvyko dar iki Pirmojo pasaulinio karo, o pirmieji lietuviai į Venesuelą atsikėlė jau 1947 m. pabaigoje. Į Kolumbiją pirmieji lietuviai atvyko 1948 metais. Lietuvių bendruomenės Pietų Amerikoje gyvuoja iki šiol. Kaip, Jūsų nuomone, lietuviams Pietų Amerikoje pavyko išlaikyti lietuviybę?

Manau, labai svarbu, kad lietuviai buvo susibūrę į lietuvių draugijas, bendruomenes, palaikė ryšius, bendravo. Nors lietuviams Pietų Amerikoje nebuvo lengva, Pietų Amerikos šalys išgyveno ir politines, ir ekonomines krizes, lietuviai, gyvenantys Brazilijoje, Argentinoje, buvo labiau izoliuoti nuo išorinio pasaulio. Tik Urugvajus nepripažino Lietuvos okupacijos, todėl ir Lietuvos pasiuntinybė, anksčiau rezidavusi Argentinoje, pastarajai pripažinus Lietuvos inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, persikėlė į Urugvajų.

Didelę reikšmę lietuvių bendruomenės gyvybingumui turėjo rengiami PLJS kongresai, suvažiavimai, Vasario 16-osios gimnazija Vokietijoje, kurioje mokėsi lietuvių kilmės vaikai iš Pietų Amerikos, ypač didelę reikšmę turi ryšiai su Lietuva. Ir, mano nuomone, didelę reikšmę lietuvių bendruomenei turi ir bendruomenės vadovas. Tie, kurie mokėsi Vasario 16-osios gimnazijoje

Vokietijoje, taip pat Lietuvoje, išmoko ne tik lietuvių kalbą, tačiau ir sustiprino tautinę tapatybę, jie suprato, kokia yra lietuvių bendruomenės misija, tikslai, siekiai. Todėl labai svarbu, kad lietuvių bendruomenės išugdytų vadovus, kurie galėtų perimti ir tęsti veiklą.

Jūs daug keliaujate, lankote lietuvių bendruomenes, ypatingą dėmesį skiriate Pietų Amerikos šalyse gyvenantiems lietuviams. Ar galėtumėte išskirti, kuo Pietų Amerikos šalių lietuvių organizacijos skiriasi nuo kitų šalių lietuvių organizacijų, kas yra būdinga tik Pietų Amerikos lietuviams?

Taip, Pietų Amerikoje lietuviai labai skiriasi nuo kitų kraštų lietuvių bendruomenių, nes jie jau yra ketvirtos ar netgi penktos kartos, tai palikuonys pirmųjų emigrantų iš Lietuvos. Nors pastaraisiais metais ir stebima didelė emigracija iš Lietuvos, tačiau Pietų Amerikos šalys nėra tos, į kurias vykstama.

Jūs vadovaujate Pasaulio Lietuvių Bendruomenės sielovados ir Pietų Amerikos reikalų komisijai. Kokie yra Komisijos pagrindiniai tikslai, uždaviniai.

Pagrindinis mano tikslas yra sielovada, ypač kraštuose, kur ji labai reikalinga, kaip, pvz., San Paule, Brazilijoje, kur lietuviai stengiasi išlaikyti savo religines tradicijas ir Mišias lietuvių kalba, ten iki šiol lietuviai turi net savo chorą, šiais metais pažymėsiantį 80-metį.

Prelatas Edmundas Putrimas (centre) su Brazilijos lietuviais. Pirma iš kairės Brazilijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkė Rosana Tumas, už jos – Brazilijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirmininkė Laima Zizas

Urugvajuje, Montevidėjuje, ilgą laiką dirbo kunigas Jonas Giedrys, jam mirus lietuvių kunigas nebuvo paskirtas. Tačiau Montevidėjaus kardinolas sutiko, kad parapija būtų prižiūrima pasauliečių, ir tik kas kelintą sekmadienį atvyksta kunigas atnašauti mišių. Lietuviai kartu su urugvajiečiais rūpinasi parapijos reikalais, stengiasi išlaikyti parapiją ir netgi planuoja iki 2018 metų, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio, užbaigti bažnyčios remontą. Taigi, labai svarbu lankyti tų kraštų lietuvius, bendruomenes, paremti jas.

Suvažiavimo metu prelatas Edmundas Putrimas laikė mišias

Taip pat vieni svarbiausių Komisijos veiklos tikslų – jaunimo dvasinis ugdymas, tautiškumas. Kaip minėjau, ypač svarbu, kad lietuvių bendruomenėse išaugtų jaunimas, perimantis mūsų tautos vertybes, gebėsiantis tęsti lietuvių bendruomenės veiklą.

Kalbino Virginija Grybaitė

Suvažiavimo organizatorių ir Prelato Edmundo Putrimo asmeninio archyvo nuotraukos

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

